

Cyngor Sir CEREDIGION

ADRODDIAD I'R:	Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Iachach:
DYDDIAD:	6 Hydref 2021
LLEOLIAD:	Zoom
TEITL:	Darpariaeth Gofal Cartref
DIBEN YR ADRODDIAD:	Rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r pwyllgor am y sefyllfa bresennol ynghylch gofal cartref a datblygiadau'r gwasanaeth.
PAM MAE CRAFFU WEDI GOFYN AM YR WYBODAETH:	Er diweddariad

CEFNDIR:

Yng Ngheredigion dros nifer o flynyddoedd parhawyd i ddiwallu gofal cartref drwy gyfrwng y Fframwaith Comisiynu ar gyfer Caffael, er mwyn darparu gofal i unigolion sy'n ddefnyddwyr y gwasanaeth. Gelwir y broses hon yn e-dendro. Yn dilyn bodloni cyfres ofynion caffael, mae holl ddarparwyr Ceredigion yn cael eu cofrestru ar gyfer y Fframwaith ac yna maent yn gallu contractio am wasanaethau gyda Chyngor Sir Ceredigion.

Cyn gynted ag y bo gweithiwr cymdeithasol wedi nodi anghenion gofal cymwys, yn sgil Asesiad yn ôl Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant, gwneir cais am wasanaeth. Cyn gynted ag y bo hwn wedi ei gadarnhau, rhoddir yr hysbysiad ar borthol caffael e-dendro ar Gwerthwchi Gymru. Yna, mae'r darparwyr sydd wedi'u cofrestru i ddarparu gofal yng Ngheredigion yn gallu edrych ar y pecynnau gofal sydd eu hangen yn y gymuned a chyflwyno cynigion er mwyn darparu'r gofal hwnnw. Gwneir y cynigion hyn i'r teulu ac unwaith y byddant wedi'u derbyn, trefnir i ddechrau ar y gofal. Os yw teulu yn gwrthod y cynnig (er enghraifft os nad yw'r amserau gofal yn bodloni eu dewis personol ac nad yw'n bosibl dod o hyd i gyfaddawd), yna bydd y cais am ofal yn parhau ar y porthol caffael hyd nes y daw cynnig arall. Ar gyfer anghenion gofal cymhleth iawn, gall y pecyn gofal a chymorth gynnwys anghenion gofal a fydd yn gofyn am 2 aelod o staff gofal am hyd at 4 gwaith y dydd, 7 niwrnod yr wythnos, 52 wythnos y flwyddyn. Bydd ystod anghenion gofal pobl eraill yn cwmpasu'r holl anghenion i lawr hyd at ymyraethau ar lefel is, sef rhyw unwaith neu ddwywaith yr wythnos i gynorthwyo gyda rhoi bath a chawod, er enghraifft. Mae Gofal a Chymorth yn y cartref yn canolbwyntio ar gyflenwi sgiliau er mwyn darparu gofal personol ac anghenion llesiant.

Drwy gydol pandemig y Covid-19, mae'r Darparwyr Gofal Cartref wedi gweithio'n ddiflino i gynnal anghenion gofal a chymorth ein cymunedau. Roedd eu staff yn parhau i ddarparu cymorth i'r unigolion bregus hynny er eu bod yn cynyddu'r risg iddynt hwy eu hunain a'u

teuluoedd wrth iddynt gynnal gofal a chymorth a oedd yn golygu cyswllt agos. Mae ymdrechion y staff hyn wedi eu cydnabod, ac yn parhau i gael eu cydnabod, yn ymdrechion eithriadol ar adeg nas gwelwyd ei thebyg o'r blaen.

Er mwyn cefnogi'r amgylchedd gwaith dwys, risg uchel hwnnw, sefydlodd Cyngor Sir Ceredigion yr Hwb Cyfarpar Diogelu Personol (PPE) a thrwy gydol yr amser, mae wedi bod yn danfon y cyfarpar diogelu hwnnw yn uniongyrchol at ein Darparwyr Gofal, ar gyfer eu staff. Rhoddwyd protocolau clir, asesiadau risg a chynlluniau parhad busnes ar waith gan bob asiantaeth ac roedd y rhain wedi'u hategu gan ganllawiau a gwybodaeth oddi wrth Gyngor Sir Ceredigion, Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda ac Iechyd Cyhoeddus Cymru. Sefydlodd swyddogion Cyngor Sir Ceredigion gyfarfod hwb 'rhithiol' bob wythnos gan ddefnyddio Teams ac anogwyd darparwyr i gyfarfod â'i gilydd a derbyn a rhannu gwybodaeth ar y cyd wrth i'r pandemig ddatblygu. Mae'r cyfarfodydd hyn yn parhau i chwarae rhan bwysig yn y gwaith o gynnal dealltwriaeth clir o sut mae'r 18 mis diwethaf wedi effeithio ar y darparwyr gofal hyn sydd ar y llinell flaen a beth yw'r pwysau sydd wedi bod arnynt. Mae'r darparwyr hefyd yn derbyn galwadau ffôn dyddiol gan swyddogion ac maent yn casglu data manwl yn wythnosol am y pwysau sydd ar eu gwasanaeth.

Mae ein Gwasanaeth Galluogi mewnol hefyd wedi chwarae rhan sylweddol iawn yn ystod y 18 mis diwethaf yn cefnogi ein darparwyr ac yn wir maent wedi bod yn wasanaeth craidd wrth iddynt gynnig gwasanaeth pontio i lawer o'r rhai hynny sydd ag anghenion gofal a chymorth tymor hir, gan gynyddu ac ychwanegu at y capasiti mewnol er mwyn cynorthwyo wrth i bobl gael eu rhyddhau o'r ysbytai. Pan oedd capasiti yn caniatáu hynny, bu hyn ar ben y gwaith, o gymryd achosion ychwanegol, sef y rhai hynny yr oedd angen cymorth arnynt, pan oedd y darparwyr gofal cartref yn ei chael yn anodd rhyddhau capasiti yn y tymor byr. Gwnaed hyn i gyd yn ogystal â chynnal y pwyslais Galluogi, sef cefnogi unigolion i ddychwelyd i fod yn annibynnol, drwy ddarparu cymorth ac anogaeth 1-1 tymor byr, er mwyn datblygu eu gallu i ymgymryd â chymaint o'u gofal eu hunain ag y mae eu cyflwr yn ei ganiatáu, model gofal hynod o lwyddiannus y mae angen i ni ei gynnal.

Ym mis Medi 2020 aeth y Gwasanaethau wedi'u Targedu a'r Gwasanaethau Tymor Byr ati i lunio Adroddiad Cryno wythnosol yn rhoi Trosolwg o Ofal Cartref ac o fis Ionawr 2021, cafodd y Gwasanaeth Galluogi ei ychwanegu at hwn. Mae'r dadansoddiad hwn o'r data wedi ein galluogi i olrhain a dadansoddi rhestr aros yr holl sector a data cyflenwi'r gwasanaeth fesul wythnos ac mae'r data hwn yn cael ei rannu'n fewnol â swyddogion allweddol ac mae'n rhoi cipolwg gwerthfawr sy'n sail i drafodaethau dyddiol gyda Bwrdd Iechyd Hywel Dda. Mae sesiwn frifio yn cael ei pharatoi er mwyn rhoi darlun sydyn o'r sefyllfa i Sian Howys a Donna Pritchard bob prynhawn dydd Gwener ac oddi ar fis Mehefin 2021 mae Peter Skitt a Jina Hawkes, Rheolwyr Sirol Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda yn ymuno â'r cyfarfod. Ers mis Awst 2021, mae templed wythnosol yn cael ei gwblhau hefyd gyda chydweithwyr rhanbarthol lle gallwn ddarparu trosolwg o'r niferoedd sy'n aros am ofal cartref wedi'i gomisiynu a gallwn nodi lleoliad unrhyw gymorth y gallant fod yn ei dderbyn yn y cyfamser h.y lleoliad preswyl tymor byr, cymorth Galluogi gartref, cymorth y trydydd sector, cymorth teulu ayb. Yn

ogystal, rydym yn adrodd am lefel capasiti pob darparwr ac yn nodi hynny yn ôl y lliwiau coch, oren, gwyrdd (statws RAG). Mae hyn yn cael ei drafod yn rhanbarthol bob dydd Llun yn y Grŵp Gweithredol Integredig (IEG), gan roi trosolwg o sectorau Gofal Cartref y rhanbarth. Ddwywaith yr wythnos, mae swyddoion yn siarad â phob darparwr er mwyn adolygu eu hadroddiad "SitRep", sy'n adlewyrchu eu hunanasesiad o'u gweithlu presennol, eu pryderon o ran Covid, eu sefyllfa o ran capasiti a hefyd eu hanghenion o ran cyfarpar diogelu personol (PPE).

Yn ystod ail hanner 2020, daeth y Grŵp Gorchwyl a Gorffen Gofal Cartref at ei gilydd o'r newydd er mwyn edrych ar safle ddatblygol y farchnad a'r dealltwriaeth cynyddol ynghylch effaith Covid-19 ar y sector gofal, yn ogystal ag ystyried recriwtio a chadw staff yn y dyfodol. Roedd Ceredigion hefyd wedi gweld nifer o ddarparwyr yn nodi yn ystod y misoedd diweddar bod cynaliadwyedd eu model busnes yn y sir yn datblygu i fod yn llawer yn fwy heriol yn ariannol. Gyda'r cefndir hwn, cyflwynodd y Grŵp Gorchwyl a Gorffen adroddiad ar Ofal Cartref i'r Grŵp Arweiniol yn nodi dau ganfyddiad allweddol:

1. Roedd y Gwasanaeth Galluogi wedi cymryd mwy a mwy o ofal "pontio" o ganlyniad i fodel tro-cyflym Llywodraeth Cymru - Rhyddau i Adfer ac Asesu - sy'n gofyn am ryddhau unigolion o ysbytai i'r gymuned yn gyflym cyn cael asesiad o'r anghenion gofal parhaus gyda'r anghenion a'r cymorth gofal hyn yn cael eu hadnabod a'u cyrchu pan fydd yr unigolion hyn eisoes yn y gymuned. Roedd hyn wedi creu pwysau sylweddol ar y Gwasanaeth Galluogi. Nodai'r Adroddiad fod estyniad i'r Gwasanaeth Galluogi yn hanfodol er mwyn diwallu'r gofyn hwn a hefyd er mwyn asesu'r pwysau a'r gofynion cynyddol yn sgil Covid-19 a oedd yn arwain at gynnydd yn hyd y rhestr aros am ofal cartref wedi'i gomisiynu. Cytunwyd y byddai adroddiad pellach yn cael ei ddatblygu dan y model Gydol Oes a Llesiant yn y trawsnewid i wasanaethau. Bydd y gwaith hwn yn cael ei arwain gan Donna Pritchard, Heather West, Dawn James a Kirsty Jenkins a bydd yn cynnwys dadansoddiad o'r strwythur rheoli, staffio ar y rheng flaen ac opsiynau costio sydd i'w hystyried fel estyniad a thwf parhaol o "wasanaeth pontio" ar gyfer anghenion gofal tymor hir o fewn y Gwasanaeth Galluogi presennol fel Gwasanaeth Gofal Integredig mewnol a fydd yn caniatáu adeiladu capasiti ychwanegol.
2. Ochr yn ochr â hynny, datblygwyd a pheilotwyd model cyflenwi "hybrid" gan y Gwasanaeth Tymor Byr ac wedi'i Dargedu. Mae'r Gwasanaeth Galluogi a'r Gwasanaeth Cydlynu Gofal Cartref o fewn y Gwasanaeth hwnnw. Daethpwyd i gytundeb â'r staff ynglŷn â'r model cyflenwi ar sail gwirfoddol tymor byr. Rhannodd y Rheolwr Rhanbarthol y sir yn "batsys" yn seiliedig ar y pedair ardal ddaearyddol, a phob ardal â Chydlynnydd Gofal. Er mwyn cyflawni hyn, daethpwyd â dau gydlynnydd gofal cartref i ymuno â Chydlynwyr Gofal y Gwasanaeth Galluogi. Roedd pob cydlynnydd yn gyfrifol am y staff galluogi yn ei 'patsh' hwy yn ogystal â'r ddarpariaeth Rhyddhau i Adfer ac Asesu yn dilyn rhyddhau o'r ysbyty, y cysylltiad â'r darparwyr Gofal Cartref a oedd yn darparu'r gwasanaeth yn y 'patsh' hwnnw ac anghenion "pontio" gofal tymor hir unigolion a aseswyd fel rhai y dylid eu blaenoriaethu. Roedd y Cydlynnydd a oedd yn gweithio gyda Thîm Brysbennu Porth Gofal yn parhau i ganolbwyntio ar y sawl oedd yn cael eu

rhyddhau o ysbytai ac atgyfeiriadau o'r gymuned wrth baratoi ar gyfer eu dyrannu i Gydlynwyr pob patsh. Rhennir Cydlynnydd sydd yn darparu pwynt cyswllt i ddarparwyr sydd wedi'u comisiynu ar gyfer ymholiadau, pryderon a phroblemau ac er mwyn cynnal adroddiadau dyddiol ar gyfer y ddarparwyr gwasanaeth drwy gydol cyfnod Covid. Roedd Cydlynnydd Arweiniol Gofal Cartref yn gallu canolbwyntio wedyn ar y ceisiadau dyddiol am wasanaeth, y broses dendro, gan chwilio am ddarparwyr ar gyfer yr anghenion gofal a hysbysebwyd a monitro'r oriau y cyflenwyd y gwasanaeth yn ogystal â hwyluso'r broses o ddiweddarau'r rhestr aros.

3. Y Gwasanaeth Galluogi yw'r corff sy'n cyflogi o fewn yr Awdurdod Lleol ar gyfer peilot gweithwyr lechyd a Gofal Cymdeithasol Ceredigion, ar gyfer defnyddwyr y gwasanaeth yn yr adran Frysbenneu ym Mhorth Gofal, gan nodi achosion addas lle gall gweithiwr a rennir gynorthwyo gyda thasgau gofal cymdeithasol a gofal iechyd mewn un ymweliad â'r cartref dros gyfnod byr o ymyrraeth. Mae'r aelodau hyn o staff bellach yn cael hyfforddiant dwys a byddant yn cael eu rhoi ar waith ym mis Medi hyd at ddiwedd Mawrth yn y lle cyntaf.
4. Mae'r Fframwaith Gofal Cartref ar fin cael ei aildendro a chytunwyd cynnal ffrwd gwaith penodol gyda'r Gwasanaeth Comisiynu corfforaethol a fydd yn cael ei arwain gan Arwyn Morris a George Ryley, gyda chymorth ychwanegol gan Duncan Hall, Ywain ap Dylan a Grŵp Gorchwyl a Gorffen bach. Mae dadansoddiad pellach i'w gynnal o'r farchnad gofal cartref er mwyn bod yn sail i ddatblygiad y manyleb nesaf y gwasanaeth cyn aildendro, gan ystyried adroddiadau Llywodraeth Cymru yn 2020 ar Ailgydbwysio Gofal a Chymorth, Cost Gofal, Comisiynu Gofal Cartref yn Seiliedig ar Ganlyniadau a thystiolaeth ehangach Awdurdodau Lleol ledled Cymru.

Y SEFYLLFA BRESENNOL:

- 1 Gwaethygodd sefyllfa'r farchnad Gofal cartref yng Ngheredigion yn gyflym ac yn arwyddocaol dros gyfnod yr haf. Mae hwn yn ddarlun sy'n cael ei atgynhyrchu hefyd ar draws y rhanbarth, Cymru a'r DU. Mae ddarparwyr gofal cartref i gyd yn nodi iddynt gollu staff sy'n effeithio ar argaeledd gweithlu sydd wedi'i hyfforddi ac wedi cymhwyso. Mae ddarparwyr yn gyffredinol yn nodi eu bod yn wynebu heriau sylweddol o ran recriwtio ac yn nodi mai ychydig iawn o ymateb sydd yn dilyn ymgyrchoedd recriwtio niferus. Mae staff sydd wedi bod yn y maes ers amser maith yn gadael y diwydiant ac nid oes unrhyw staff newydd yn cael eu denu i'r diwydiant. Mae staff yn dweud eu bod wedi blino'n lân yn gorfforol ac yn feddyliol yn sgil gofynion y pandemig, maent yn sôn hefyd am y pwysau ar eu teuluoedd, y cydbwysedd bywyd gwaith, natur anghymdeithasol ac unig y gwaith, y telerau a'r amodau ar hyn o bryd a'u teimladau wrth feddwl am wynebu gaeaf hir arall.

- 2 Oherwydd y pwysau cynyddol hyn ar ddarparwyr gofal cartref, dywedodd llawer nad oeddent yn gallu cymryd pecynnau gofal newydd oddi ar y rhestr aros, gan eu bod yn cael anhawster i gynnal yr ymrwymadau sydd ganddynt ar hyn o bryd. Hyd yn oed pan ddaw pecyn gofal i ben yn naturiol, mae darparwyr wedi dod yn gyndyn i lenwi'r bwlch, gan nodi'r risgiau sydd o ran cyflenwi a hefyd o ran cynaliadwyedd y busnes. O ran y rhai sy'n cytuno i dderbyn pecynnau gofal ychwanegol, yr unig ffordd y mae hyn yn bosibl yn aml yw o ganlyniad i newid amserau ymweld ag unigolion er mwyn sicrhau bod bwlch ar gyfer ffitio achos newydd i mewn ar lwybr ymweld. Mae hyn yn golygu ansefydlogrwydd i ddefnyddwyr y gwasanaeth, i'r staff a'u teuluoedd. Gall hefyd olygu bod pecyn yn cael ei ddychwelyd oherwydd bod angen mwy o fewnbwn neu oherwydd pellterau teithio. O ganlyniad i'r ffaith bod mwy o staff yn ymadael ag asiantaethau, mae darparwyr gofal cartref yn adolygu eu llwybrau daearyddol, nifer y milltiroedd a faint mae hi'n ei gymryd i fynd o un man i'r llall, nifer y staff sydd ei angen a chymhlethdod y gofynion corfforol a meddyliol a ddaw i'w sylw. Dros gyfnod yr haf, mae nifer sylweddol wedi bod yn rhoi rhybudd i Gyngor Sir Ceredigion eu bod yn bwriadu dychwelyd pecynnau gofal, gall y rhain fod â rhybudd o 28 diwrnod, ond yn fwyfwy oherwydd y pwysau ar gapasiti staff, gallant fod bron yn syth. Mae hwn yn ddarlun arwyddocaol sydd i'w weld yn yr un modd ar draws ein hawdurdodau cyfagos.
- 3 Yn yr achosion hyn, cyn gynted ag y derbynnir rhybudd, cynhelir adolygiad o'r pecyn gofal a'r cynllun wrth gefn rhag ofn na fydd modd dod o hyd i ddarparwr i gymryd lle'r un sy'n gadael. Yna mae'n cael ei ailhysbysebu ar E-dendro a gofynnir i bob darparwr ystyried y mater. Mewn achosion cymhleth cynhelir cyfarfod traws adrannol er mwyn ystyried yr holl opsiynau sydd ar gael i gynnig gofal yn y cartref, neu ar gyfer lleoliad byr dymor os nad yw gofal cartref yn hyfyw ac yn ddiogel. Mae hwn yn benderfyniad anodd i bawb sydd ynghlwm â'r mater, ond diogelwch yr unigolyn sydd bwysicaf.

- 4 Ym mhob achos, bydd y Gwasanaeth Galluogi yn ceisio darparu cymaint o'r 'pecynnau gofal tymor hir hyn a ddychwelwyd' ar gyfer galwadau gan un person, lle bo capasiti yn caniatáu, gan geisio cydbwysu'r angen i sicrhau bod y gwasanaeth yn gallu ymateb i'r agwedd Galluogi, h.y. gweithio gydag unigolion i'w cael yn ôl i fod yn annibynnol cyn gynted â phosibl, yn dilyn cyfnod o afiechyd, yn ogystal â'r ymateb cyflym i achosion o unigolion yn cael eu rhyddhau o'r ysbyty. Gwelodd y Gwasanaeth Galluogi y llwyth gwaith yn dyblu mewn mater o wythnosau yn yr haf, ac mae'r ganran o ofal tymor hir yn awr yn fwy na nifer yr achosion ailalluogi craidd.
- 5 Mae misoedd yr haf wedi gweld y galw am ofal cartref a'r rhestr aros ar lefel nas gwelwyd ei thebyg. Mae'r duedd wedi bod yn un sy'n cynyddu'n barhaus, mewn modd didrugaredd, mae anghenion gofal yn cynyddu yn dilyn Covid-19, mae pobl yn gyffredinol yn salach neu wedi ymdopi ar eu pennau eu hunain am fwy o amser ac mae angen mwy o gymorth arnynt o fewn y gymuned ac mae atgyfeiriadau ar gyfer achosion newydd yn dangos anghenion sydd yn gofyn am ofal ar y pegwn uchaf a hyn o'r cychwyn cyntaf. Mae'r sefyllfa yn cael ei monitro'n ofalus ac adroddir am y sefyllfa yn wythnosol yn y sir, yn rhanbarthol ac yn genedlaethol.
- 6 Bydd gwerthusiad o opsiwn y Gwasanaeth Galluogi ar estyniad a helaethiad tymor hir y gwasanaeth yn cael ei gwblhau ddechrau mis Medi, i'w ystyried o fewn y model trawsnewid Gydol Oes a Llesiant yn unol â'r cynllun.
- 7 Yn y cyfamser, yn y cyfnod byr i ganolig, o ganlyniad i'r sefyllfa sy'n gwaethygu'n gyflym i ddarparwyr, ddiwedd Awst, cytunodd y Grŵp Arweiniol ddod â chynllunio recriwtio ymlaen er mwyn ceisio penodi staff Galluogi ychwanegol rhwng mis Medi a mis Tachwedd, er mwyn gosod hynny yn erbyn yr effaith a'r pwysau ar y tîm presennol. Gwneir hyn er mwyn ceisio lliniaru tuag i lawr ac anelu at sefydlogi y niferoedd cynyddol sydd ar y rhestr aros a'r galw am gymorth gofal hir dymor. Dim ond drwy adeiladu capasiti cynyddrannol ychwanegol yn fewnol y gellir mynd i'r afael â hyn pan fydd pwysau ar y gwasanaeth yn ystod y gaeaf sydd ar ddod.
- 8 Mae'r gwaith o gynnal dadansoddiad o'r heriau sy'n wynebu pob un o'r Darparwyr Gofal Cartref o ran recriwtio a chadw staff wedi dechrau ar y cyd â Phartneriaeth Gofal Gorllewin Cymru. Bydd y gwaith hwn yn cyfrannu at waith y Grŵp Gorchwyl a Gorffen ar Ofal Cartref sy'n cyfarfod o'r newydd.
- 9 Er bod siroedd unigol yn wynebu pwysau gwahanol o ran darpariaeth cymunedol, erbyn hyn mae'r heriau ehangach o ran recriwtio a chadw staff sy'n wynebu pob darparwr gofal cartref yn ystod y cyfnod Adfer yn dilyn Covid yn heriau sy'n bodoli ym mhob man. Bydd angen ymdrechion cyflym iawn a mentrau newydd ar draws yr holl sectorau. Disgwylir datganiad gan y Gweinidog yn yr hydref.

**LLESIANT
CENEDLAETHAU'R
DYFODOL :**

**A gwblhawyd Aseiad Effaith
Integredig? Os naddo, nodwch
pam
NADDO
Crynodeb:
Hirdymor:
Integreiddio:
Cydweithio:
Cynnwys:
Atal:**

ARGYMHELLIAD/

ARGYMHELLION: Argymhellir bod y pwyllgor yn derbyn yr adroddiad er gwybodaeth

Y RHESWM DROS YR ARGYMHELLIAD: Gofynnodd y Cadeirydd am yr wybodaeth ddiweddaraf am y ddarpariaeth gofal cartref ac er mwyn cymeradwyo'r adroddiad.

**Enw Cyswllt: Donna
Pritchard**

**Swydd: Swyddog
Arweiniol Corfforaethol:
Porth Gofal**

**Dyddiad yr Adroddiad: 7
Medi 2021**

Acronymau: